

Remiss av sl.tbetä:n.kande: En inre marknad för digitala tjänster - kompletteringar och ändringar i svensk rätt (SOU 2023:39) (ft2023/02280)

Sammanfattning

Journalistförbundet har tagit del av förslag i slutbetänkandet *En inre marknad för digitala tjänster kompletteringar och ändringar i svensk rätt* (SOU 2023:39). I utredningen föreslås en ny kompletteringslag (lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster). Det föreslås även vissa förändringar i lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor.

Enligt Journalistförbundet bör det klargöras i kompletteringslagen att DSA och kompletteringslagen inte ska tillämpas i den utsträckning det skulle strida mot yttrandefrihetsgrundlagen (YGL).

När det gäller möjligheterna till tillsyn enligt den nya kompletteringslagen anser Journalistförbundet att det bör förtydligas att det med hänsyn till proportionalitetsbedömningen inte är möjligt att genomföra inspektioner på redaktioner.

Enligt Journalistförbundet *behöver det* förtydligas i *det* fortsatta lagstiftningsarbetet vilka som *omfattas* av undantaget i *den* nya bestämmelsen i lagen om elektroniska anslagstavlor.

Förhållandet till yttrandefriheten

DSA är tillämplig på olika typer av tjänster vars innehåll delvis kan omfattas av grundlagsskydd enligt YGL. Innehåll på sociala medier har normalt inte grundlagsskydd enligt YGL. Det *finns* dock ett undantag i *form* av webbsändningsregeln (, kapitlet, 2 §, 3 stycket, YGL) som syftar till att ge grundlagsskydd åt sändningar via internet av program som antingen direktsänds eller som utgörs av förinspelat material som spelas *upp* utan att mottagaren kan påverka starttidpunkten *för* sändningen.

Webbsändningsregelns tillämpningsområde begränsades 2022 till att enbart omfatta program som tillhandahålls av någon som omfattas av databasregeln.¹ Det *betyder* dock att en direktsändning på till exempel Facebook kan omfattas av grundlagsskydd enligt YGL om *den* görs av någon som har grundlagsskydd till exempel på *grund* av erhållit utgivningsbevis från MPRT. Det i sin tur *betyder* att *det* skulle strida mot *censwörbudet* i YGL att vidta en åtgärd, som att *beordra* att en överträdelse *upphör*, mot ett program som omfattas av webbsändningsregeln.

Mot *den* bakgrunden anser Journalistförbundet att *det bör* klargöras i kompletteringslagen att DSA *och* kompletteringslagen inte ska tillämpas i *den* utsträckning *det* skulle strida mot YGL. Det kan noteras att motsvarande bestämmelse *finns* i till exempel dataskyddslagen *för* att förtydliga att mediegrundlagarna har företräde framför GDPR.²

Begränsningar i möjligheten till tillsyn med hänsyn till källskydd

Den nya kompletteringslagen innehåller bland annat bestämmelser om möjligheten *för* myndigheter att bedriva tillsyn (2 kapitlet). Bland annat ges myndigheter rätt att genomföra inspektioner. Allmänförvaltningsdomstol ska på begäran av *behörig* myndighet kunna besluta om inspektion. För att en inspektion ska tillåtas krävs *det* bland annat att vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor *för* att uppväga *det* intrång eller annat men som åtgärden innebär *för den* som drabbas av åtgärden (se 2 kapitlet, 4 §, 3 punkten). Motsvarande proportionalitetsavvägning gäller enligt andra kompletteringslagar som *bygger* på EU-förordningar (se till exempel konkurrenslagen 5 kapitlet 3 § *och* lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning 4 kapitlet, 1 §).

När lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning togs fram framförde Journalistförbundet att inspektioner eller platsundersökningar inte kan bli aktuellt att genomföra på en redaktion med hänsyn till *det* starka *skydd* som *finns för* uppgifter som omfattas av journalisters tystnadsplikt, *det* så kallade källskyddet. Journalistförbundet *uttryckte* i sitt remissvar på 2014 års utredning (SOU 2014:46) en oro *för* att redaktioner skulle kunna bli föremål för platsundersökningar *och* ansåg att detta *borde* förtydligas i lagen. Lagstiftaren ansåg dock inte att ett sådant förtydligande *behövdes* utan menade att en platsundersökning på en redaktion inte kunde bli aktuellt på *grund* av *den* proportionalitetsavvägning som ska göras enligt 4 kapitlet 1 § 3 *punkten* i kompletteringslagen. Detta bland annat med hänvisning till NJA 2015 s. 631 som gällde husrannsakan på Aftonbladets redaktion. I propositionen står *det*: "Regeringen konstaterar, utifrån Högsta domstolens resonemang, att *det* praktiskt taget aldrig kommer att vara aktuellt att genomföra en undersökning på en tidningsredaktion med *stöd* av kompletteringslagen. Några särskilda bestämmelser om detta är inte nödvändiga."³ Journalistförbundet förutsätter att regeringen gör samma bedömning avseende möjligheten till inspektion på en redaktion med *stöd* av *den* nya lagen kompletteringslagen till DSA. Detta är något som enligt Journalistförbundet *bör* förtydligas i *det* fortsatta lagstiftningsarbetet.

¹ Se Prop. 2021/22:59, sid 31 ff.

² Se Dataskyddslagen 1 kapitlet, 7 §.

³ Se Prop. 2016/17:22, sid 157 f.

Lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor

Den lag som idag reglerar ansvar för innehåll på till exempel Facebook-sidor är lagen om elektroniska anslagstavlor. Utredningen föreslår att *det* införs en ny bestämmelse i lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor som säger att:

4a§

När *det* gäller elektroniska anslagstavlor som ärförmedlingstjänster inom tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av *den* 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster ska 4 § inte tillämpas.

För leverantörer av sådana förmedlingstjänster som avses i första stycket gäller skyldigheten i 5 § när *det* kommit till leverantörens kännedom att innehållet *finns* på leverantörens tjänst.

För en fysisk eller juridisk person som av leverantören *fått* i uppdrag att sköta tjänsten gäller skyldigheten i 5 § när *det* kommit till *dennes* kännedom att innehållet *finns* på leverantörens tjänst.

Lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor är en kort lag som överlevt många digitala svängningar. Den innebär ett stort ingrepp i yttrandefriheten på så sätt att *den* ålägger någon annan än *den* som delat information att ta *bort* informationen. En stor fördel med lagen är dock att *det* är relativt tydligt vad som ska tas *bort och* av vem. Den som tillhandahåller en elektronisk anslagstavla ansvarar för att leva upp till de krav som uppställs i lagen. Tydligheten är viktig, dels eftersom *det* är en lag som tillämpas i hög grad av alla medborgare som är aktiva i olika sociala forum på nätet, dels eftersom *den* innebär ett stort ingrepp i yttrandefriheten.

Utredningens förslag innebär i praktiken att denna tydlighet försvinner. För att en person ska kunna veta om *den* nya 4 a § är tillämplig krävs *det* stora förkunskaper om DSA. Det krävs dels att personen kan tillgodogöra sig innehållet i *förordningen* dels att personen hittar till definitionen av förmedlingstjänster i artikel 3. Enligt Journalistförbundet är *det* viktigt att lagstiftningen kan läsas och förstås av alla medborgare inte minst när *det* som i detta fall handlar om en lag som många tillämpar och som begränsar yttrandefriheten.

Ordalydelsen i *den* nya bestämmelsen "när *det* gäller elektroniska anslagstavlor som ärförmedlingstjänster" ger intrycket av att *det* bara är ajälvaförmedlingstjänsten till exempel Facebook som omfattas av undantaget och inte *den* som tillhandahåller en elektronisk anslagstavla på förmedlingstjänsten, till exempel *den* som har en grupp på Facebook. Av utredningen framgår *det* dock att *det* inte ska *finnas* någon uppsiktsplikt för "tillhandahållare av elektroniska anslagstavlor som faller inom tillämpningsområdet för EU:s förordning om digitala tjänster". Enligt Journalistförbundet *behöver det* förtydligas i *det* fortsatta lagstiftningsarbetet vilka som omfattas av undantaget i *den* nya bestämmelsen i lagen om elektroniska anslagstavlor.

Illrika Hyllert

Förbundsoråvrände

Journalistförbundet